

Telrapportage

Standganzen Noord-Holland 2024

FAUNABEHEERENHEID
NOORD-HOLLAND

Colofon

Refereren als

FBE Noord-Holland (2024).
Telrapportage standganzen Noord-
Holland 2024. Stichting
Faunabeheereenheid Noord-Holland.
Haarlem.

Auteurs

Stichting Faunabeheereenheid
Noord-Holland

Postadres

Spaarne 17
2011 CD Haarlem

T 023 – 21 00 223

E info@fbenoordholland.nl

I <https://fbenoordholland.nl/>

Eindredactie

Stichting Faunabeheereenheid
Noord-Holland

Fotografen/afbeeldingen

Shutterstock: Voorpagina, 1, 16

Anke van der Meer: Colofon, 2, 5, 6

Inhoudsopgave

Colofon	ii	Grauwe gans	10
Inhoudsopgave	iii	Nijlgans	10
Samenvatting	1	Brandgans	10
1 Inleiding	2	Canadese gans	10
Organisatie	2	Overige soorten	10
Dankwoord	2	4 Beheer in 2025	14
2 Methode	3	Brandgans	15
2.1 Teldatum en tijdstip	3	Grauwe gans	15
2.2 Soorten	3	Canadese gans	15
2.3 Telgebieden	3	5 Discussie	16
2.4 Uitvoering van de telling	4	Literatuurlijst	17
2.5 Analyse en statistiek	4	Bijlagen	18
3 Resultaten	6	Bijlage 1: Factsheet herkennen ganzen	18
3.1 Algemeen	6	Bijlage 2: Aantal ganzen per WBE	19
Getelde gebieden	6	Bijlage 3: Ligging Natura 2000-gebieden	20
Het weer	6	Bijlage 4: Uitgebreide tabel beheer 2025	21
3.2 Aantallen en aantalsontwikkeling	7	Brandgans	21
Aantal ganzen	7	Grauwe gans	22
Aantalsontwikkeling 2017-2024	7	Canadese gans	22
3.3 Verspreiding	10	Bijlage 5: Populatie-ecologie	23
Totalen	10		

Samenvatting

De grauwe gans is de meest voorkomende gans in Noord-Holland (79,2%), gevolgd door brandgans, nijlgans en Canadese gans (11,0%, 5,9%, 2,2% respectievelijk). In 2024 is er 4,63% bijgeschat door TRIM 3. De totale populatie ganzen in Noord-Holland laat tussen 2017 en 2024 een stabiele populatie zien, net als de populatie grauwe gans en de populatie overige soorten. De populaties brandgans, Canadese gans en nijlgans is afgenomen sinds 2017.

De hoogste concentratie ganzen bevindt zich in de regio Zaanstreek-Waterland. De grauwe gans heeft de hoogste dichtheid in WBE's Beemster en Laag Holland. De populatie nijlgans heeft de grootste concentratie op het Alkmaardermeer. De brandgans komt het meeste voor in WBE Laag Holland, De Schermeer e.o., en Zaanstreek e.o. De Canadese gans komt redelijk verspreid voor door Noord-Holland, met enkele pieken in WBE Beemster en Waterland e.o. Ook de overige soorten hebben een redelijke verspreiding over Noord-Holland, met een paar hotspots verspreid over de provincie.

Na het uitvoeren van de berekening voor het beheer in 2024 is gebleken dat de populatie grauwe ganzen zich nog boven de Gunstige Referentie Populatie (GRP) van Noord-Holland bevindt. In 2024 kan het beheer op de grauwe gans worden voortgezet. De populatie brandgans en Canadese ganzen bevindt zich onder de GRP van Noord-Holland waardoor populatiebeheer in 2024 niet toegestaan wordt.

1 Inleiding

Voor u ligt de telrapportage van de standganzen van 2024. De Faunabeheereenheid Noord-Holland (FBE Noord-Holland) rapporteert hiermee over de ontwikkeling in aantallen en verspreiding van standganzen in Noord-Holland.

Voor alle soorten ganzen waarvoor de provincie beleid heeft opgesteld is monitoring verplicht (Bijlage 5). De aantalsontwikkeling en verspreiding van de standganzen wordt gemonitord door middel van de juli-telling. Resultaten van de juli-telling zijn leidend voor het toetsen van het provinciale beleid, vormen de basis voor het Faunabeheerplan Ganzen en het toetsen van de uitvoeringsmogelijkheden.

De populatie standganzen in de provincie Noord-Holland is sinds 1990 sterk toegenomen en heeft ook voor aanzienlijke schade gezorgd, voornamelijk in de landbouw (Buij & Koffijberg, 2019; Van der Jeugd et al., 2006; Voslamber, Jeugd, et al., 2010). Vooral de populaties grauwe gans, brandgans en Canadese gans zijn sterk toegenomen (Buij & Koffijberg, 2019; Voslamber, Van der Jeugd, et al., 2010). De ganzenpopulaties hebben de afgelopen decennia kunnen profiteren van het aantrekkelijke Nederlandse landschap (Voslamber, Van der Jeugd, et al., 2010), toegenomen voedselkwaliteit in de intensieve landbouw en restricties op het gebied van jacht (Buij & Koffijberg, 2019; Voslamber, Van der Jeugd, et al., 2010). Daarbij heeft Nederland ook een aantrekkelijk landschap voor ganzen, met veel grote en kleine wateren en nabijgelegen voedselrijke gebieden (Voslamber, Van der Jeugd, et al., 2010). In 2023 is er ruim 9,8 miljoen euro voor ganzen-gerelateerde schade uitgekeerd aan gedupeerde boeren in Noord-Holland (BIJ12, 2023).

Organisatie

De [juli-telling](#) wordt in opdracht van de Provincie Noord-Holland gedaan door de FBE Noord-Holland. De FBE Noord-Holland werkt daarbij samen met de wildbeheereenheden (WBE's), lokale vogelverenigingen, terreinbeherende organisaties, medewerkers van Sovon en Natuurlijke Zaken en lokale vrijwilligers. De uitvoering vindt plaats aan de hand van een vastgesteld telprotocol.

Dankwoord

Wij willen namens de FBE Noord-Holland alle tellers en (fauna)coördinatoren hartelijk bedanken voor het uitvoeren van de juli-telling van 2024.

2 Methode

2.1 Teldatum en tijdstip

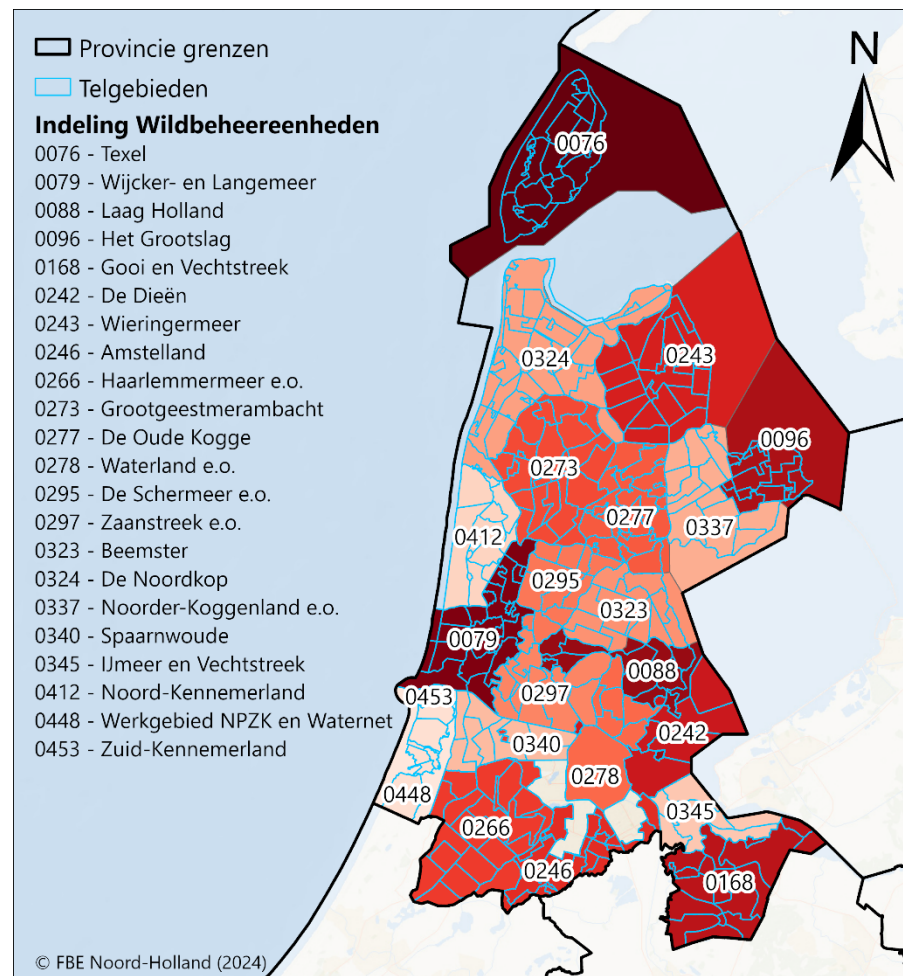
Dit jaar viel de jaarlijkse juli-telling volgens protocol op zaterdag 20 juli 2024. Rond deze tijd zijn trekganzen terug naar hun broedgebieden, waardoor alleen de populatie standganzen wordt geteld. De telling dient te worden uitgevoerd tussen 09:30 en 16:00, maar in de praktijk blijkt dat bijna alle tellingen al voor de middag zijn afgerond. Gedurende deze periode zijn ganzen relatief goed te tellen, omdat ze dan grotendeels op dezelfde plek verblijven, zolang ze niet worden verstoord. 's Ochtends vroeg en 's avonds vliegen ze heen en weer tussen hun rustgebied en hun foerageergebied. Door rekening te houden met dit gedrag, wordt het risico op dubbeltellingen verlaagd.

2.2 Soorten

Tijdens de juli-telling wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende soorten: Boerengans (verwilderd), brandgans, Canadese gans (geen onderscheid tussen grote en kleine Canadese gans), Casarca, grauwe gans, hybride gans (alle mogelijke kruisingen), Indische gans, kleine rietgans, kolgans, nijlgans, rietgans (toendra en taiga), rotgans en sneeuwgans. Voor het herkennen van deze soorten is een [factsheet](#) ontwikkeld (Bijlage 1).

2.3 Telgebieden

Heel Noord-Holland is onderverdeeld in WBE's. De WBE's zijn voor deze telling weer onderverdeeld in telgebieden (Figuur 1). In alle telgebieden wordt gebiedsdekkend geteld, met uitzondering van enkele bebouwde gebieden.

0 10 20 40 Kilometers

Datum geëxporteerd: 29-11-2024

FBE FAUNABEHEREENHEID
NOORD-HOLLAND

Figuur 1: Wildbeheereenheden en werkgebied van de provincie Noord-Holland.

2.4 Uitvoering van de telling

Door de FBE Noord-Holland is een [telprotocol](#) opgesteld voor de juli-telling van 2024. Het is van belang dat de telgebieden goed worden doorkruist, zodat gebiedsdekkend wordt geteld. Dit kan plaatsvinden met de auto, fiets, boot of te voet. De tellingen worden uitgevoerd met ten minste twee personen en elke telgroep krijgt één telgebied toegewezen. Zij doorkruisen samen het gebied en tellen daarbij alle ganzen aan de grond, ganzen die net opvliegen en ganzen die net landen. Overvliegende ganzen worden niet meegeteld. Doordat zo goed als heel Noord-Holland wordt geteld, is het resultaat een zeer goede benadering van de op dat moment werkelijk aantal aanwezige ganzen. Hooguit worden ganzen die ver uit de kust op groot open water verblijven gemist.

In 2024 is Avimap geïntroduceerd als registratiesysteem van de telling. Avimap is en door Sovon ontwikkelde een app waarmee in het veld tellingen ingevoerd kunnen worden. Voorafgaand aan de telling hebben tellers in groepjes uitleg gekregen over de werking van de app. Tijdens, daarvoor of daarna is elke teller aan zijn telgebied gekoppeld door middel van zijn unieke waarnemerscode. Met het starten van de telling wordt Avimap geopend en wordt het te tellen telgebied geselecteerd. Als er ganzen worden geteld, worden deze op de waargenomen locatie in het telgebied ingevuld. Elke losse groep wordt daarmee op de waargenomen locatie ingevuld. In tegenstelling tot voorgaande jaren wordt er geen onderscheid meer gemaakt tussen groepen groter en kleiner dan 50 individuen. Als het hele telgebied is geteld, wordt de telling afgesloten, opgeslagen en geüpload. Na het uploaden is de telling direct beschikbaar voor WBE faunacommissarissen en voor de FBE Noord-Holland. De FBE Noord-Holland controleert alle gegevens, neemt eventueel contact op met de teller en past de gegevens vervolgens waar nodig aan. Vervolgens

verwerkt de FBE Noord-Holland de gegevens tot totalen, trends en verspreidingskaarten.

2.5 Analyse en statistiek

Analyses zijn uitgevoerd met het statistische programma TRIM 3. TRIM 3 is geschreven voor programmeertaal R en uitgevoerd in R Studio. TRIM 3 is een pakket ontwikkeld door het CBS om trendanalyses uit te voeren op basis van tellingen van dierpopulaties. Indien uit bepaalde telgebieden gegevens ontbreken kunnen die met TRIM op statistisch verantwoorde wijze worden bij geschat aan de hand van de bestaande waarnemingen in eerdere en latere jaren. Daardoor kan ondanks eventueel ontbrekende waarnemingen een betrouwbare trend worden berekend. Door het gebruik van TRIM 3 is het mogelijk om analyses te baseren op alle telgebieden ook als deze een jaar niet zijn geteld.

Een voorwaarde voor het gebruiken van TRIM 3 is dat de geografische indeling van de telgebieden zoveel mogelijk gelijk blijft. Vanaf 2017 ligt de coördinatie van de telling bij de FBE Noord-Holland. Vanaf dat moment nemen de WBE's consequent deel aan de juli-telling. Ook wordt vanaf dat moment zoveel mogelijk vastgehouden aan dezelfde begrenzings van telgebieden. Ook voor 2017 werd er al geteld, maar dit gebeurde in zogenaamde Sovon-telgebieden. Deze komen niet overeen met de WBE-telgebieden, waardoor de jaren voor 2017 niet meegenomen kunnen worden in de TRIM 3 analyse. Voor de trendanalyse op het niveau van de WBE-telgebieden is er daarom voor gekozen om de telgegevens vanaf 2017 te gebruiken. Tussen 2017 en 2020 zijn de kleine wijzigingen die hebben plaatsgevonden in de telgebieden gelijkgetrokken. Om dit in de toekomst niet meer te hoeven doen is begin 2021 met alle WBE's afgesproken dat er geen veranderingen in de telgebieden zullen plaatsvinden.

Voor de data-analyse is gebruik gemaakt van de eerdere data exporten uit FRS voor de jaren 2017-2022. Voor 2023 zijn de door de FBE gedigitaliseerde gegevens gebruikt. Voor 2024 zijn de telgegevens geëxporteerd uit Avimap door de FBE Noord-Holland. De data exports zijn georganiseerd, getoetst en samengevoegd tot één bestand. Daar waar dat nodig is, werden de namen van de telgebieden aangepast, zodat deze door de jaren heen consequent dezelfde naam hebben. Met de op locatie ingevulde telgegevens zijn er heatmaps gemaakt, om een indicatie te geven waar de ganzen in Noord-Holland zijn geteld. Dit is gedaan voor het totaal aantal ganzen, grauwe gans,

brandgans, nijlgans en Canadese gans. De overige soorten zijn samengevoegd tot één groep genaamd 'overige soorten', omdat deze soorten in erg kleine aantallen voorkomen.

In R Studio is vervolgens met behulp van het pakket TRIM 3 een trendanalyse uitgevoerd over de aantallen waargenomen ganzen in de zes categorieën. Met deze methode is berekend of een populatie toe- of afneemt of stabiel is. Ook werd duidelijk op welk moment eventuele significante wijzigingen in de trend plaatsvinden.

3 Resultaten

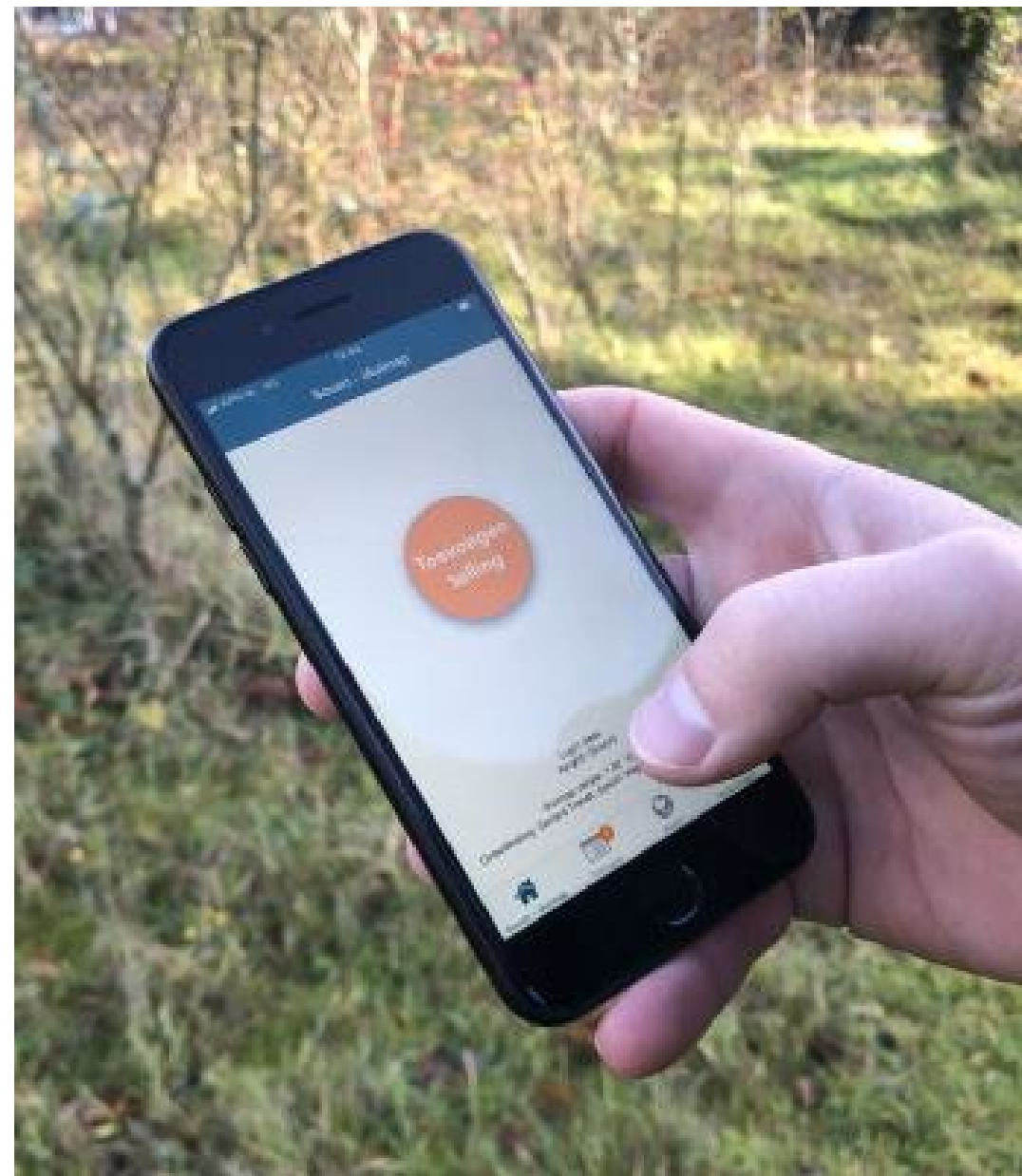
3.1 Algemeen

Getelde gebieden

254 van de 276 telgebieden zijn tijdens deze telling geteld. Daarbij is een oppervlakte van 257.356 hectare van de provincie geteld, wat een dekking gaf van 90%. De dekking in 2023 was 88%. De dekking in 2024 is hoger dan in 2023. Van een paar telgebieden zijn de gegevens niet goed ingevoerd in Avimap, waardoor deze niet meegenomen konden worden in de analyse. In bijna elke WBE is er geteld, met uitzondering van een paar individuele telgebieden in verschillende WBE's. De TRIM 3 analyse heeft 4,63% bijgeschat (Tabel 1). Doordat de gegevens van enkele telgebieden niet goed waren ingevoerd in Avimap, heeft TRIM 3 een groter percentage moeten bij schatten dan in voorgaande jaren.

Het weer

Het weer op zaterdag 20 juli 2024 was gunstig. Er is geen neerslag gevallen. De gemiddelde temperatuur was 23 °C, lokaal oplopend tot bijna 30°C overdag. Dit zorgde voor warme maar toch goede omstandigheden om de tellingen uit te voeren.

3.2 Aantallen en aantalsontwikkeling

Aantal ganzen

In totaal zijn er 149.575 ganzen geteld in de provincie Noord-Holland. Hiervan bestond het grootste aandeel uit grauwe gans (86,07%). De meest voorkomende gans na de grauwe gans is de nijlgans (5,59%) en de brandgans (4,31%). De Canadese gans (2,19%) is ook relatief vaak waargenomen, maar wel in mindere mate dan de brandgans en de nijlgans. Van de boerengans, casarca en hybride gans zijn er enkele honderden geteld. Van de overige soorten zijn enkele tientallen individuen geteld (Tabel 1, Bijlage 2).

Tabel 1: Totaal aantal getelde ganzen in 2024 per ganzensoort en het percentage van het totaal.

Soort	Aantal	Percentage	Aantal incl. ontbrekende waarnemingen	Percentage ontbrekende waarnemingen
Grauwe gans	128.737	86,07	135.941	5,30
Nijlgans	8.364	5,59	8.492	1,50
Brandgans	6.449	4,31	6.470	0,32
Canadese gans	3.269	2,19	3.379	3,26
Boerengans	1.289	0,86	2.862	3,69
Casarca	605	0,40		
Kolgers	457	0,31		
Hybride gans	357	0,24		
Sneeuwgers	22	0,01		
Rotgers	16	0,01		
Indische gans	6	>0,00		
Kleine rietgers	2	>0,00		
Rietgers	2	>0,00		
Totaal	149.575	100,00	156.830¹	4,63

¹ Het totaal aantal ganzen is een losse dataset, vandaar dat het totaal (aantal incl. ontbrekende waarnemingen) niet overeenkomt met de aantallen van de verschillende soorten (aantal incl. ontbrekende waarnemingen).

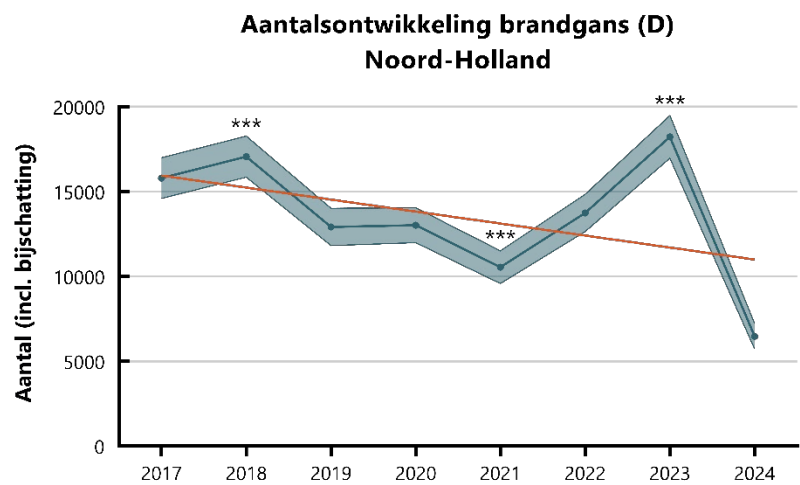
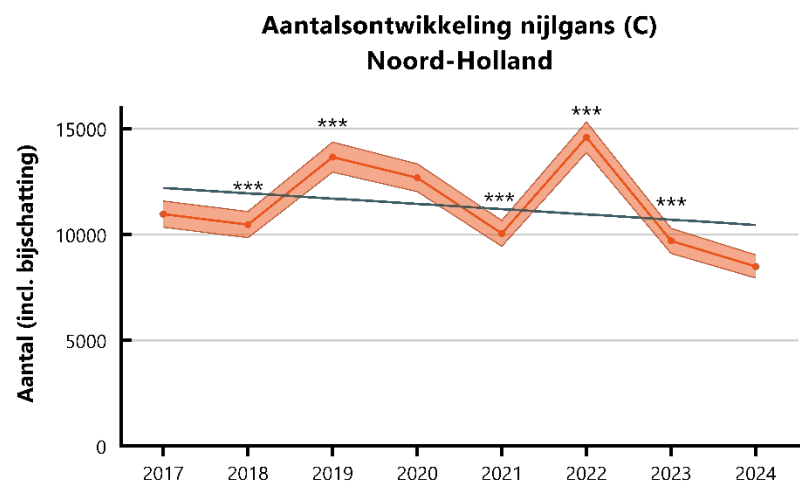
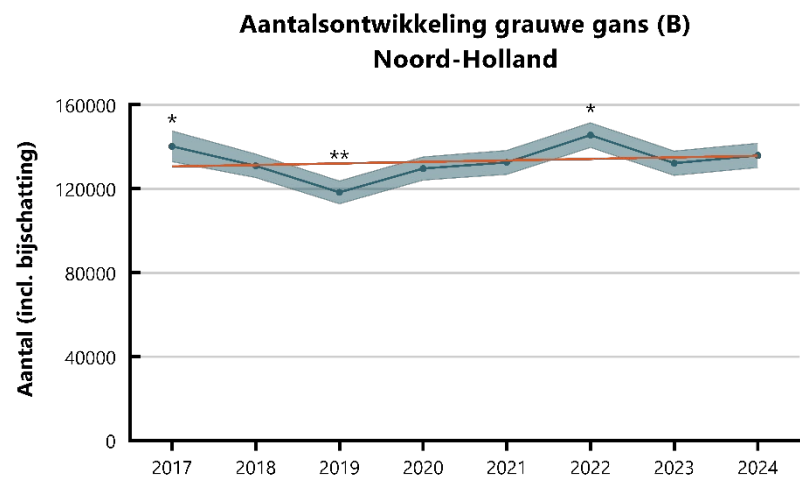
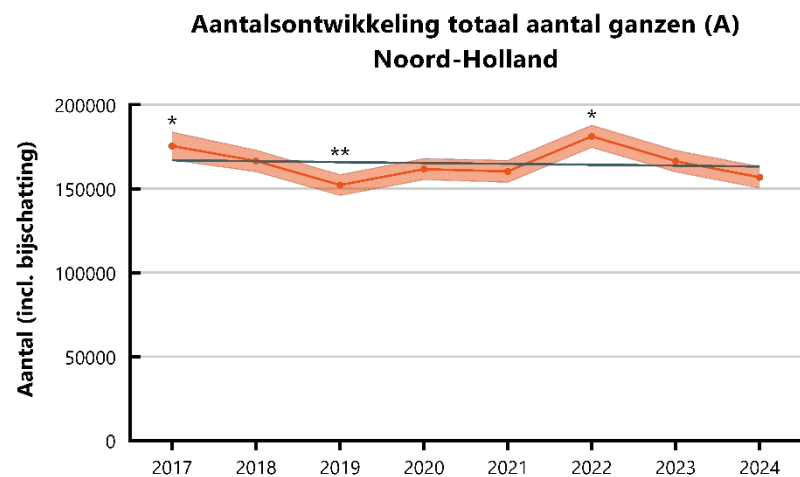
Aantalsontwikkeling 2017-2024

Het beeld van de totale populatie ganzen wordt in sterke mate bepaald door de grauwe gans die meer dan 85% van het totaal bedraagt. Sinds 2017 schommelt het totaal aantal getelde ganzen rond de 155.000. Tussen 2017 en 2024 is er sprake van een stabiele populatieomvang voor de totale populatie (Figuur 2.1A). Het aantal grauwe ganzen vertoont vrijwel hetzelfde beeld als het totaal aantal ganzen. Sinds 2017 schommelt het aantal rond de 125.000. Net als voor de totale populatie is de populatie grauwe ganzen is over de hele periode (2017-2024) gezien stabiel (Figuur 2.1B).

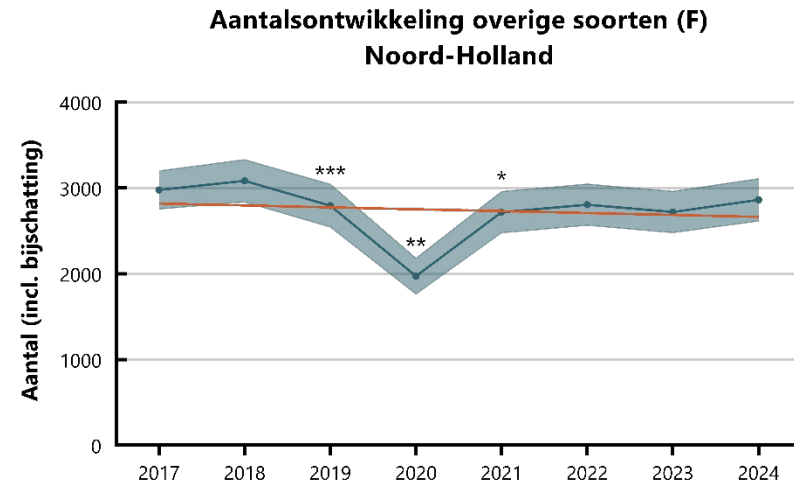
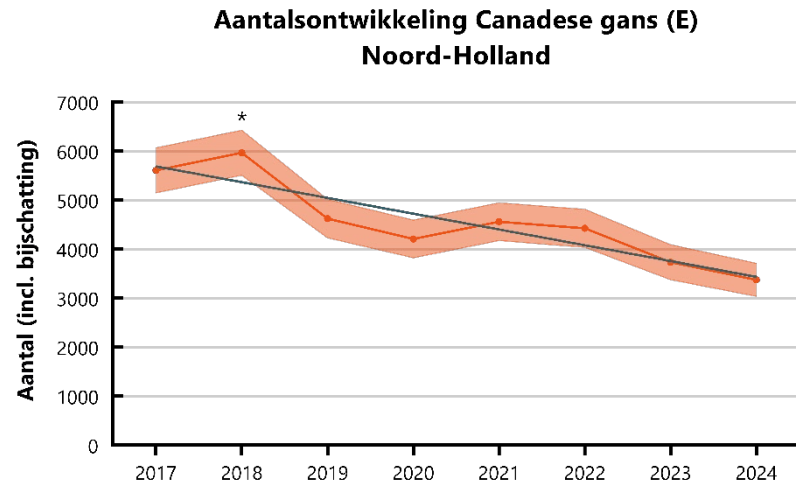
Het populatieverloop van de nijlgans laat sterke fluctuaties zien met soms significante verschillen tussen de jaren. Over de hele periode 2017-2024 laat de populatie een matige afname zien van 3% (Figuur 2.1C).

Bij de brandgans zien we ook in sommige jaren significante verschillen ten opzichte van een voorgaand jaar. Zo is de populatie na een daling vanaf 2018, sinds 2021 weer gaan toenemen en is de populatie sinds 2023 weer afgenomen. Dit komt overeen met de periode waarin populatiebeheer mogelijk was. Over de hele periode (2017-2024) is er een matige afname van 7% (Figuur 2.1D).

De Canadese vertoont een matige maar significante afname van 7% tussen 2017 en 2024 (Figuur 2.2E). Het totaal van de 'overige soorten' fluctueert enigszins, maar over de hele periode (2017-2024) is de populatie stabiel (Figuur 2.2F).

Figuur 2.1: Geïndexeerde aantalsontwikkeling van alle ganzen (A), grauwe gans (B), nijlgans (C) en brandgans (D) in Noord-Holland van 2017-2024 (2017 als referentiejaar). Analyse is uitgevoerd met TRIM 3 op telgebied niveau. * = p-waarde > 0,05; ** = p-waarde > 0,01; *** = p-waarde > 0,001. Dit geeft aan dat op betreffend punt de richting van de trend is veranderd ten opzichte van het jaar ervoor. Bijvoorbeeld dat een daling is overgegaan in een stabilisatie of toename.

Figuur 2.2: Geïndexeerde aantalsontwikkeling van Canadese gans (E) en overige soorten (F) in Noord-Holland van 2017-2024 (2017 als referentiejaar). Analyse is uitgevoerd met TRIM 3 op telgebied niveau. * = p-waarde > 0,05; ** = p-waarde > 0,01; *** = p-waarde > 0,001. Dit geeft aan dat op betreffend punt de richting van de trend is veranderd ten opzichte van het jaar ervoor. Bijvoorbeeld dat een daling is overgegaan in een stabilisatie of toename.

3.3 Verspreiding

Totalen

Ganzen komen in de gehele provincie Noord-Holland voor. De hoogste concentraties ganzen wordt waargenomen in WBE Laag Holland en Beemster. Andere WBE's met een hoge concentraties zijn De Schermeer e.o., Zaanstreek e.o. en Waterland e.o. (Figuur 3). Ook zijn er een paar gebieden met hoge dichtheden in WBE's De Noordkop (bij het Amstelmeer) en Texel (bij Waalenburg en het noordwesten van Texel). De Natura 2000-gebieden met hoge dichtheden ganzen betreffen Polder Zeevang, Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder, Abtskolk & de Putten en Duinen en Lage Land Texel (specifiek in het gebied Waalenburg) (Bijlage 3).

Figuur 3 laat zien dat de hoogste concentraties ganzen in het oosten van midden Noord-Holland voorkomt, in de regio Zaanstreek-Waterland. In deze regio bevinden zich ook het overgrote deel van de Natura 2000-gebieden die een geschikt habitat vormen voor ganzen. De verspreiding van het totaal aantal ganzen wordt grotendeels bepaald door het aantal waarnemingen van de grauwe gans. Deze soort is namelijk verantwoordelijk voor 86% van de waarnemingen.

Grauwe gans

De grauwe gans is in elke WBE de meest waargenomen ganzensoort. De populatie grauwe ganzen heeft zoals verwacht ongeveer dezelfde verspreiding als het totaal aantal waargenomen ganzen in Noord-Holland (Figuur 4). WBE Beemster en Laag Holland hebben de hoogste concentraties grauwe ganzen. WBE's De Schermeer e.o., Zaanstreek e.o. en Waterland e.o. hebben ook hoge concentraties. Verder zijn er nog enkele hotspots verspreid over de provincie. De Natura 2000-gebieden met hoge concentraties ganzen betreffen Polder Zeevang, Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder, Abtskolk & de Putten en Duinen en Lage Land Texel (specifiek in het gebied Waalenburg).

Nijlgans

De nijlgans is na de grauwe gans de meest waargenomen ganzensoort. De nijlganzen zijn redelijk gelijk verdeeld over Noord-Holland, met een hogere concentratie in het midden van Noord-Holland, specifiek op het Alkmaardermeer. Ook is er een hoge concentratie nijlganzen nabij Scharwoude (Figuur 5). Dit is in contrast met grauwe gans en de brandgans, waarbij de concentratie meer in het midden en het oosten van Noord-Holland ligt.

Brandgans

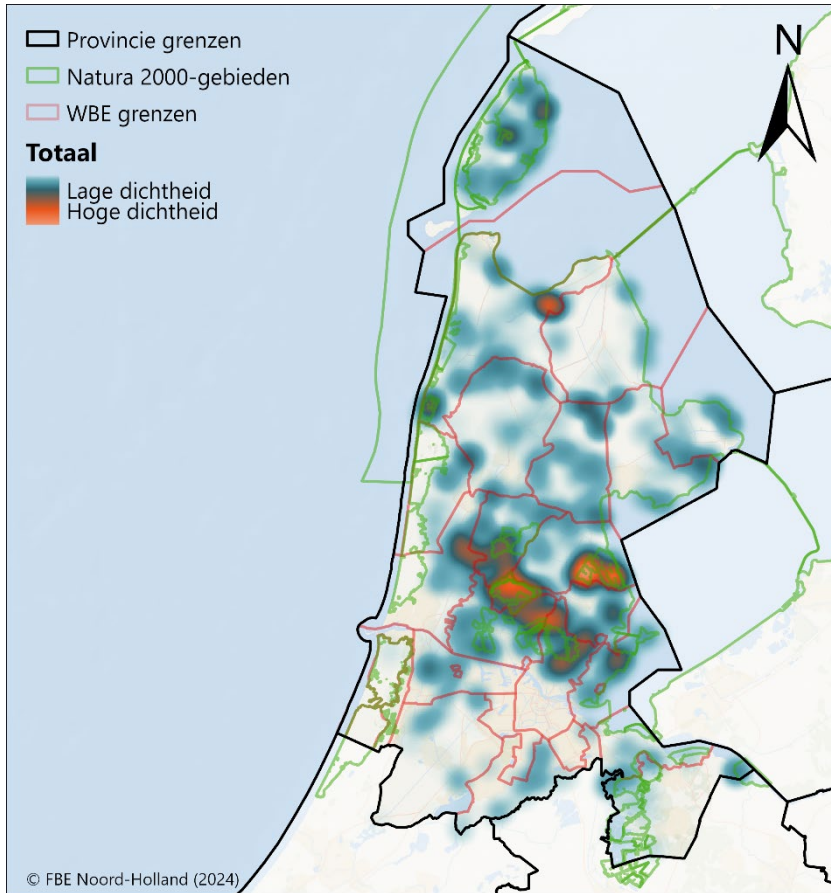
De meeste WBE's hebben een lage concentraties brandganzen. Brandganzen komen in een paar specifieke locaties in hoge concentraties voor. Er zijn drie WBE's die een hoge concentraties brandganzen hebben, namelijk WBE Laag Holland, De Schermeer e.o. en Zaanstreek e.o. (Figuur 6). De populatie brandganzen komt voornamelijk voor in het midden van Noord-Holland. Natura 2000-gebieden Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder, Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske en Eilandspolder hebben hoge concentraties brandganzen.

Canadese gans

Canadese ganzen komen redelijk verspreid in Noord-Holland voor. Er is wel een piek in de concentraties Canadese ganzen in WBE Beemster en Waterland e.o. (Figuur 7).

Overige soorten

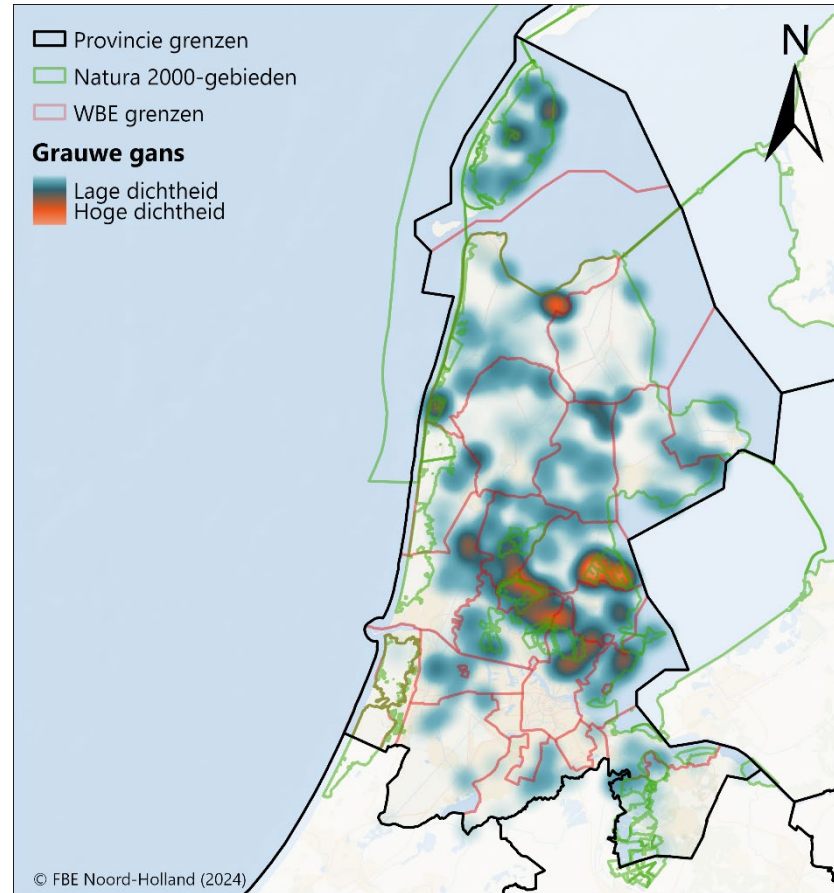
Voor de overige soorten is een redelijk evenredige verspreiding te zien over heel Noord-Holland. Er zijn een paar locaties met hoge concentraties, voornamelijk langs de IJsselmeer en Eemmeer kust en in Natura 2000-gebied Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder (Figuur 8).

0 10 20 40 Kilometers

Datum geëxporteerd: 29-11-2024

FBE FAUNABEHEERENHEID
NOORD-HOLLAND

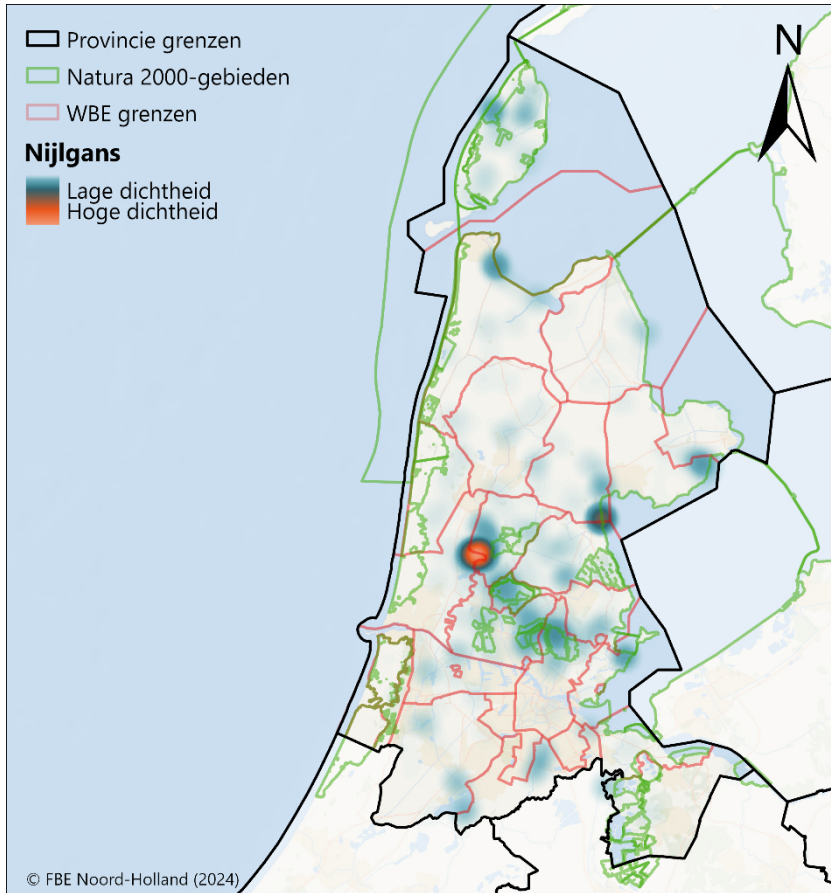
0 10 20 40 Kilometers

Datum geëxporteerd: 29-11-2024

FBE FAUNABEHEERENHEID
NOORD-HOLLAND

Figuur 3: Verspreidingskaart van de totaal aantal ganzen tijdens de juli-telling van 2024.

Figuur 4: Verspreidingskaart van de grauwe gans tijdens de juli-telling van 2024.

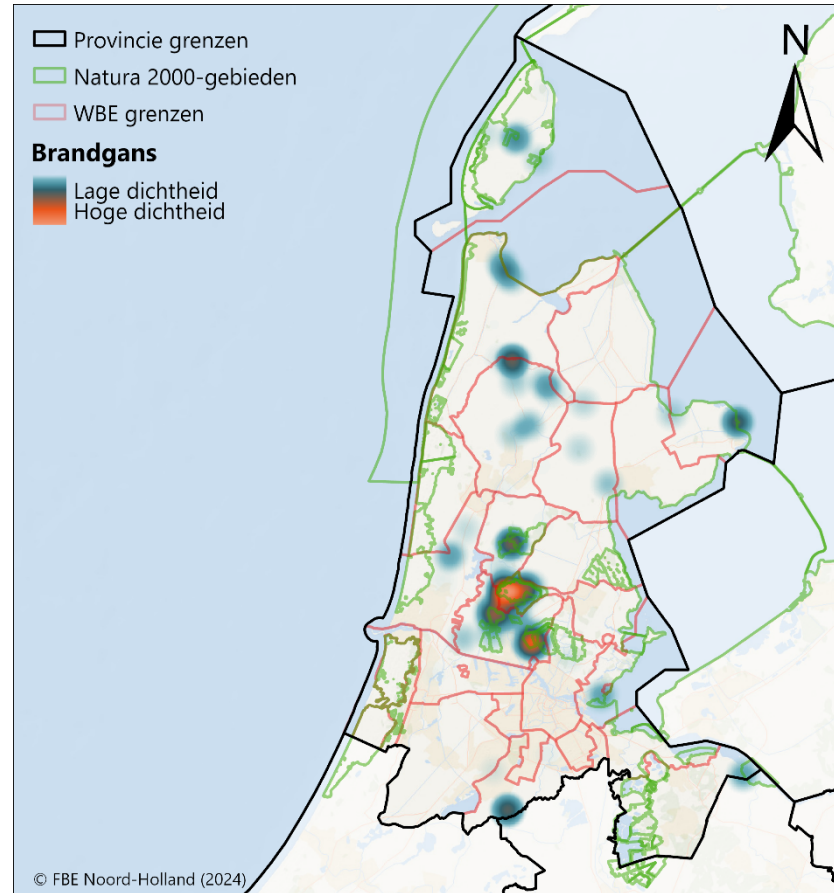

0 10 20 40 Kilometers

Datum geëxporteerd: 29-11-2024

FBE FAUNABEHEERENHEID
NOORD-HOLLAND

Figuur 5: Verspreidingskaart van de nijlgans tijdens de juli-telling van 2024.

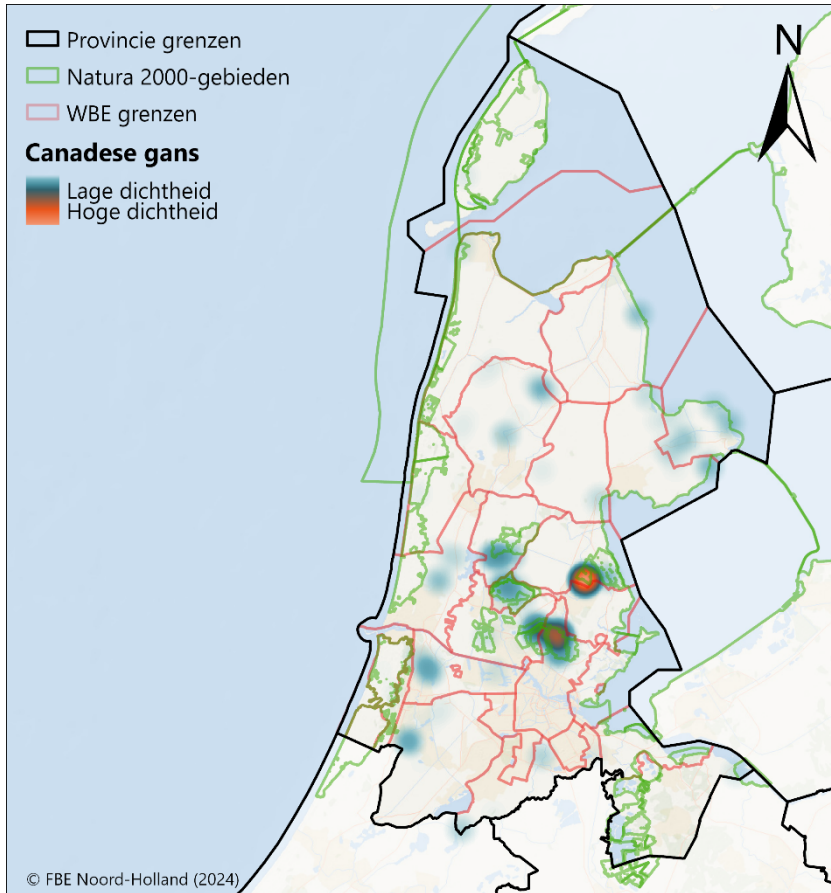

0 10 20 40 Kilometers

Datum geëxporteerd: 29-11-2024

FBE FAUNABEHEERENHEID
NOORD-HOLLAND

Figuur 6: Verspreidingskaart van de brandgans tijdens de juli-telling van 2024.

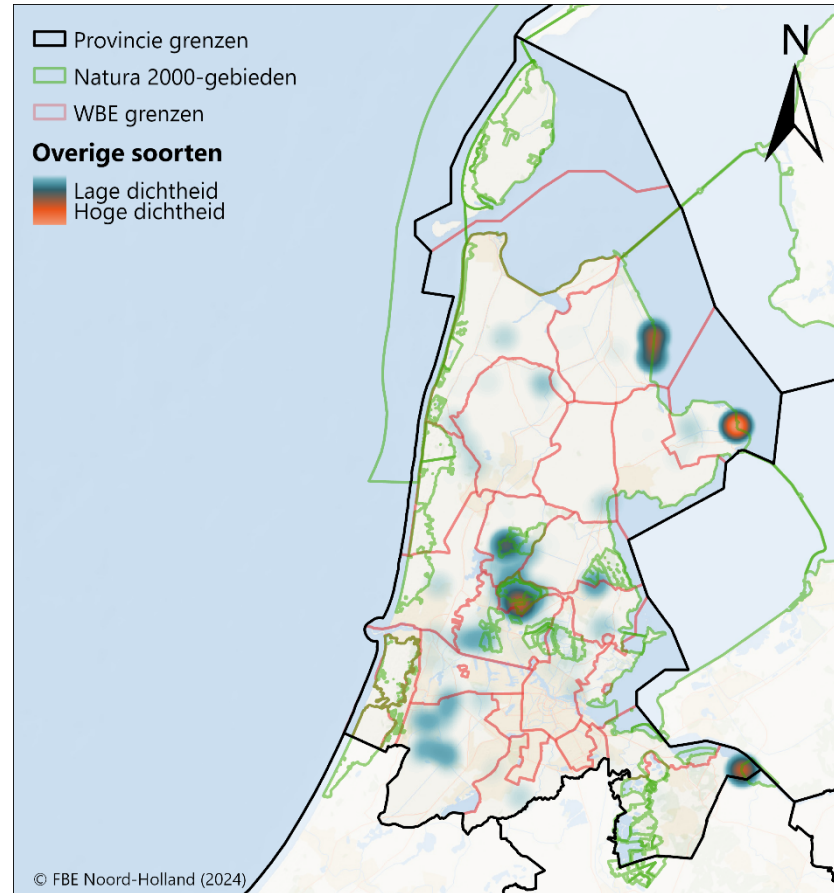

0 10 20 40 Kilometers

Datum geëxporteerd: 29-11-2024

FBE FAUNABEHEERENHEID
NOORD-HOLLAND

Figuur 7: Verspreidingskaart van de Canadese gans tijdens de juli-telling van 2024.

0 10 20 40 Kilometers

Datum geëxporteerd: 29-11-2024

FBE FAUNABEHEERENHEID
NOORD-HOLLAND

Figuur 8: Verspreidingskaart van de overige soorten tijdens de juli-telling van 2024.

4 Beheer in 2025

Bij de verlening van de huidige ontheffing populatiebeheer is er door Sovon een berekening gemaakt om te controleren of het beheer in het aankomende jaar plaats kan vinden (Sovon, 2022). Er is berekend of de populatie zich aan het begin van het komende broedseizoen onder of boven de provinciale Gunstige Referentie Populatie (GRP) bevindt. Het voortbestaan van een ganzenpopulatie wordt bedreigd wanneer deze zich onder de provinciale GRP bevindt. Als dit het geval is, zal er uit voorzorg geen beheer in het komende jaar op deze soort plaatsvinden.

Van het getelde aantal ganzen tijdens de juli-telling wordt de ondergrens van het betrouwbaarheidsinterval genomen ($N_{\min[t]}$). De bovengrens van het betrouwbaarheidsinterval van de mortaliteit (M_{\max}) wordt hier vervolgens vanaf getrokken. De mortaliteit betreft de gemiddelde mortaliteit van de afgelopen 5 jaar. $N_{\min[t]} - M_{\max}$ geeft de verwachte populatie voor het volgende broedseizoen. Bevindt de verwachte populatie tijdens komend broedseizoen zich boven de GRP, dan kan er in het komende jaar wel beheer plaatsvinden. Bevindt de populatie zich onder de GRP, dan kan er geen beheer plaatsvinden.

Brandgans

Het GRP voor de brandgans is gesteld op 8.250 individuen. Na het uitvoeren van de berekening is gebleken dat de verwachte populatie van -7.358 brandganzen tijdens het komende broedseizoen nog boven de GRP ligt. Dit betekent dat er in 2025 geen populatiebeheer kan plaatsvinden op de brandgans (Tabel 2, Bijlage 4).

Tabel 2: Evaluatie van de ruimte voor beheer voor de brandgans in 2025.

Waardes	2025
Provinciale GRP	8.250
Actuele populatiegrote geteld juli jaar ervoor ($N_{[t]}$)	6.449
90% LowerCL actuele populatiegrootte ($N_{min[t]}$)	5.172
90% UpperCL mortaliteit in afgelopen jaren (M_{max})	12.530
Ondergrens verwachte populatie volgend broedseizoen ($A_{min[t+1]}$)	-7.358
Is er ruimte voor beheer? $A_{min[t+1]} > GRP$	NEE

Grauwe gans

Het GRP voor de grauwe gans is gesteld op 17.200 individuen. Na het uitvoeren van de berekening is gebleken dat de verwachte populatie van 60.806 grauwe ganzen tijdens het komende broedseizoen nog boven de GRP ligt. Dit betekent dat het populatiebeheer van grauwe gans in 2025 voortgezet kan worden (Tabel 3, Bijlage 4).

Tabel 3: Evaluatie van de ruimte voor beheer voor de grauwe gans in 2025.

Waardes	2025
Provinciale GRP	17.200
Actuele populatiegrote geteld juli jaar ervoor ($N_{[t]}$)	128.737
90% LowerCL actuele populatiegrootte ($N_{min[t]}$)	103.247
90% UpperCL mortaliteit in afgelopen jaren (M_{max})	42.441
Ondergrens verwachte populatie volgend broedseizoen ($A_{min[t+1]}$)	60.806
Is er ruimte voor beheer? $A_{min[t+1]} > GRP$	JA

Canadese gans

Het GRP voor de Canadese gans is gesteld op 1.600 individuen. Na het uitvoeren van de berekening is gebleken dat de verwachte populatie van 992 Canadese ganzen tijdens het komende broedseizoen onder de GRP ligt. Dit betekent dat er in 2025 geen populatiebeheer kan plaatsvinden op de Canadese gans (Tabel 3, Bijlage 4).

Tabel 4: Evaluatie van de ruimte voor beheer voor de Canadese gans in 2025.

Waardes	2025
Provinciaal vastgestelde ondergrens	1.600
Actuele populatiegrote geteld juli jaar ervoor ($N_{[t]}$)	3.269
90% LowerCL actuele populatiegrootte ($N_{min[t]}$)	2.622
90% UpperCL mortaliteit in afgelopen jaren (M_{max})	1.629
Ondergrens verwachte populatie volgend broedseizoen ($A_{min[t+1]}$)	992
Is er ruimte voor beheer? $A_{min[t+1]} > ondergrens$	NEE

5 Discussie

In 2024 is er een hoger percentage van de provincie geteld dan in 2023. Van een paar telgebieden zijn de gegevens niet goed ingevoerd in Avimap, waardoor deze niet meegenomen konden worden in de analyse. De TRIM 3 analyse heeft maar 4,63% bijgeschat. Doordat de gegevens van een paar telgebieden niet goed waren aangeleverd, heeft TRIM 3 een groter percentage moeten bijschatten dan in eerdere jaren. Geconcludeerd kan echter wel worden gesteld dat de tellingen een vrij compleet beeld hebben opgeleverd van de totale populatie ganzen in de hele provincie.

In 2024 zijn er 149.575 ganzen geteld in Noord-Holland. Hoewel dit minder is dan de circa 165.000 ganzen in 2023, is er geen sprake van een significant verschil. Met andere woorden: het past binnen het beeld van de jaarlijkse fluctuaties in aantallen. Noord-Holland bevat in afnemende aantallen de volgende soorten: grauwe gans, nijlgans, brandgans, Canadese gans, verwilderde boerengans en casarca. Soorten als hybride gans, kolgans, sneeuwgans, rotgans en Indische gans, kleine rietgans en rietgans komen in kleine aantallen voor.

Er is sinds 2017 sprake van een stabiele populatieomvang van de totale populatie ganzen. Dit geldt ook voor de populatie grauwe ganzen en de populatie van de overige soorten. Jaarlijkse fluctuaties in de telresultaten hoeven niet werkelijke fluctuaties van de populatie

weer te geven. Het tellen van dierpopulaties met zichtwaarnemingen hebben altijd een zekere mate van toeval in zich. Variabelen als het weer, recreatiedruk of waarnemerseffecten spelen nu eenmaal een rol. Daarom beschouwen we met behulp van TRIM 3 analyses steeds de langere termijn. De populaties van de brandgans en Canadese gans laten beiden een matige, maar wel significante afname zien van 7% tussen 2017 en 2024. De toename van de populatie brandganzen in 2022 en 2023 is het gevolg van het sluiten van de populatiebeheer op deze soort. De populatie nijlganzen laat een afname zien van 3%.

De verspreiding van de waargenomen ganzen verschilt niet veel met 2023. In Noord-Holland ligt de hoogste concentraties ganzen in de regio Zaanstreek-Waterland. Dit komt ook overeen met de verspreiding van het schadebeeld.

Uit de berekening of er komend jaar populatiebeheer kan plaatsvinden, is gebleken dat de populatie grauwe ganzen aan het begin van komend broedseizoen nog boven zijn GRP zit. Dit betekent dat er in 2025 populatiebeheer kan plaatsvinden op de grauwe gans. Voor de brandgans en Canadese gans ligt de verwachte populatie onder zijn GRP, waardoor er in 2025 geen populatiebeheer zal plaatsvinden op de brandgans en Canadese gans.

Literatuurlijst

BIJ12. (2023). *Cijfers faunaschade 2022*.

Buij, R., & Koffijberg, K. (2019). *Ganzen en ganzenschade in Nederland: Overzicht van kennis en kennishiaten voor effectief beleid. Wageningen Environmental Research, Rapport 2965. Wageningen.*

Sovon. (2022). *Advies voor de uitvoering van het ganzenbeheer in de provincie Noord-Holland - onderdeel rekenkundige benadering ondergrens populatiebeheer. In Sovon-notitie 2022/14. Sovon Vogelonderzoek Nederland.*

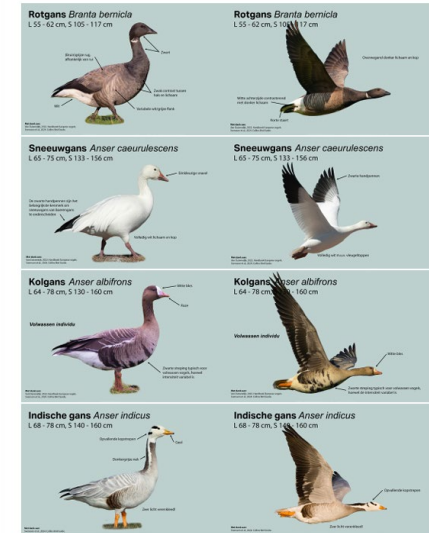
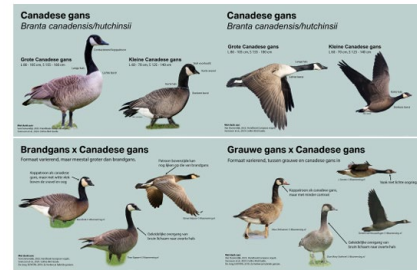
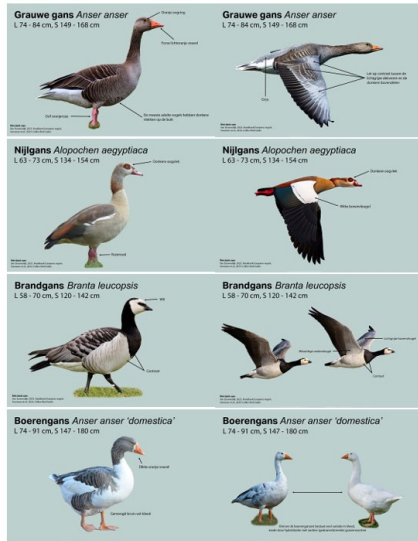
Van der Jeugd, H., Voslamber, B., van Turnhout, C., Sierdsema, H., Feige, N., Nienhuis, J., & Koffijberg, K. (2006). *Overzomerende ganzen in Nederland: grenzen aan de groei? Sovon Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.*

Voslamber, B., Jeugd, H. van der, & Koffijberg, K. (2010). *Broedende ganzen in Nederland. De Levende Natuur, 111(1), 40–44.*

Voslamber, B., Van der Jeugd, H., & Koffijberg, K. (2010). *Broedende ganzen in Nederland. De Levende Natuur, 111(1), 40–44.*

Bijlagen

Bijlage 1: Factsheet herkennen ganzen

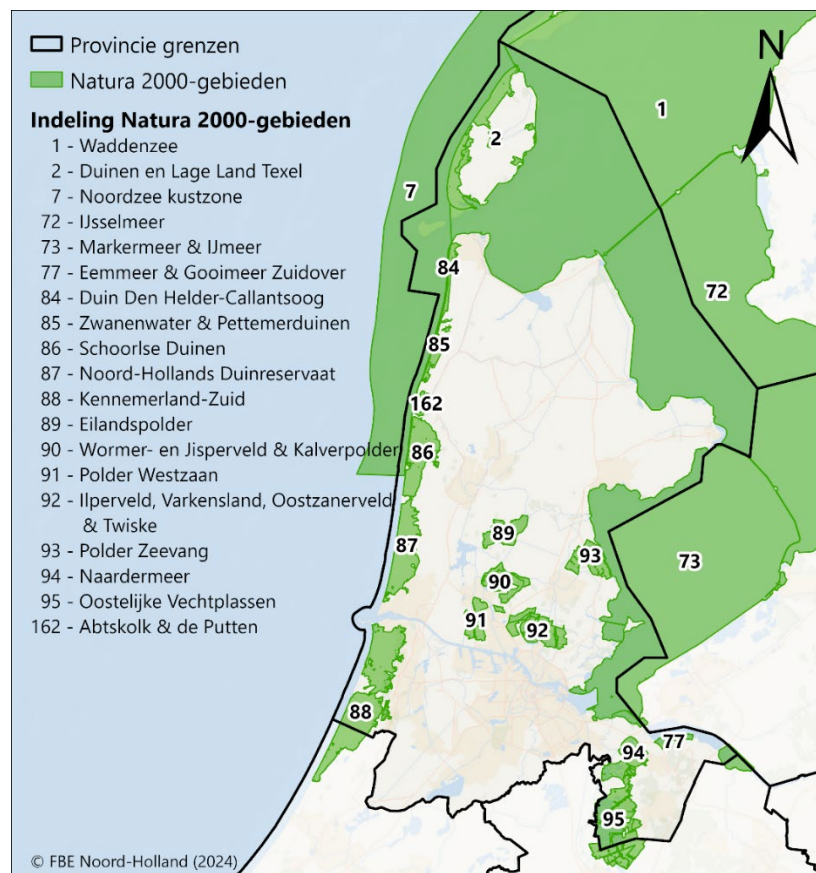

Bijlage 2: Aantal ganzen per WBE

Tabel 5: Aantal getelde ganzen per WBE van de juli-telling 2024.

WBE	Boerengans	Brandgans	Casarca	Canadese gans	Grauwe gans	Hybride gans	Indische gans	Kleine rietgans	Kolgans	Nijlgans	Rietgans	Rotgans	Sneeuwgans	Totaal
Amstelland	31	359		102	2.799					272				3.563
Beemster	74			817	13.608	5	2			376				14.882
De Dieen	4	138		3	5.327					194				5.666
De Noordkop	36	322		41	12.712	1				490				13.602
De Oude Kogge	1	179		50	9.444				8	852			22	10.556
De Schermeer e.o.	84	477		189	9.071	176				536				10.533
Gooi en Vechtstreek	10	126	259	27	2.658					186				3.266
Grootgeestmerambacht	76	812		179	7.053	15	2			246				8.383
Haarlemmermeer e.o.	268	26		124	2.714			2		413				3.547
Het Grootslag	35	386		225	3.267				425	86				4.424
IJmeer en Vechtstreek	9			2	1.628					36				1.675
Laag Holland	441	1.519		191	11.880	46	1		1	501				14.580
Noorder-Koggenland e.o.		4		123	5.212				2	313				5.654
Noord-Kennemerland	17			26	2.663	5				133				2.844
Spaarnwoude	27	9		158	2.199					152		16		2.561
Texel	3	296		16	11.564					679				12.558
Waterland e.o.	63	25		542	8.987					519				10.136
Werkgebied NPZK en Waternet	2	1		15	196					26				240
Wieringermeer	13		346	60	2.468	66				188				3.141
Wijcker- en Langemeer	22	192		95	4.851	0				1.452	2			6.614
Zaanstreek e.o.	73	1.578		284	8.436	43	1		21	714				11.150
Zuid-Kennemerland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	1.289	6.449	605	3.269	128.737	357	6	2	457	8.364	2	16	22	149.575

Bijlage 3: Ligging Natura 2000-gebieden

0 10 20 40 Kilometers

Datum geëxporteerd: 29-11-2024

FBE FAUNABEHEERENHEID
NOORD-HOLLAND

Figuur 9: Ligging Natura 2000-gebieden in Noord-Holland.

Bijlage 4: Uitgebreide tabel beheer 2025

Brandgans

Waardes	2020	2021	2022	2023	2024	Gemiddelde 5 jaar (2020-2024)	
	t-4	t-3	t-2	t-1	t	M _{gem}	s.d.
Totale aantal vogels geteld in juli ($N_{[t]}$)	13.292	10.469	13.730	17.990	6.449	12.386	4.271
Reproductie: fractie eerstejaars (F)	0,17	0,17	0,17	0,17	0,17	0,17	
Totale aantal >1 jaar oude vogels ($A_{[t]}$)	11.032	8.689	11.396	14.932	5.353	10.280	3.545
Totale mortaliteit voorafgaande jaar ($M_{[t]}$)	1.928	4.603	0	0	12.637	3.834	5.271

Waardes

2025

Provinciale GRP	8.250
Actuele populatiegrote geteld juli jaar ervoor ($N_{[t]}$)	6.449
90% LowerCL actuele populatiegrootte ($N_{min[t]}$)	5.172
90% UpperCL mortaliteit in afgelopen jaren (M_{max})	12.530
Ondergrens verwachte populatie volgend broedseizoen ($A_{min[t+1]}$)	-7.358
Is er ruimte voor beheer? $A_{min[t+1]} > GRP$	NEE

Grauwe gans

Waardes	2020	2021	2022	2023	2024	Gemiddelde 5 jaar (2020–2024)	
	t-4	t-3	t-2	t-1	t	M _{gem}	s.d.
Totale aantal vogels geteld in juli ($N_{[t]}$)	127.457	132.437	145.210	127.971	128.737	132.362	7.442
Reproductie: fractie eerstejaars (F)	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,20	
Totale aantal >1 jaar oude vogels ($A_{[t]}$)	101.966	105.950	116.168	102.377	102.990	105.890	5.954
Totale mortaliteit voorafgaande jaar ($M_{[t]}$)	16.454	21.507	16.269	42.833	24.981	24.409	10.929

Waardes

2025

Provinciale GRP	17.200
Actuele populatiegrote geteld juli jaar ervoor ($N_{[t]}$)	128.737
90% LowerCL actuele populatiegrootte ($N_{min[t]}$)	103.247
90% UpperCL mortaliteit in afgelopen jaren (M_{max})	42.441
Ondergrens verwachte populatie volgend broedseizoen ($A_{min[t+1]}$)	60.806
Is er ruimte voor beheer? $A_{min[t+1]} > GRP$	JA

Canadese gans

Waardes	2020	2021	2022	2023	2024	Gemiddelde 5 jaar (2020–2024)	
	t-4	t-3	t-2	t-1	t	M _{gem}	s.d.
Totale aantal vogels geteld in juli ($N_{[t]}$)	4.283	4.397	4.392	3.573	3.269	3.983	526
Reproductie: fractie eerstejaars (F)	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,20	
Totale aantal >1 jaar oude vogels ($A_{[t]}$)	3.426	3.518	3.514	2.858	2.615	3.186	421
Totale mortaliteit voorafgaande jaar ($M_{[t]}$)	1.332	765	883	1.534	958	1.094	324

Waardes

2025

Provinciaal vastgestelde ondergrens	1.600
Actuele populatiegrote geteld juli jaar ervoor ($N_{[t]}$)	3.269
90% LowerCL actuele populatiegrootte ($N_{min[t]}$)	2.622
90% UpperCL mortaliteit in afgelopen jaren (M_{max})	1.629
Ondergrens verwachte populatie volgend broedseizoen ($A_{min[t+1]}$)	992
Is er ruimte voor beheer? $A_{min[t+1]} > \text{ondergrens}$	NEE

Bijlage 5: Populatie-ecologie

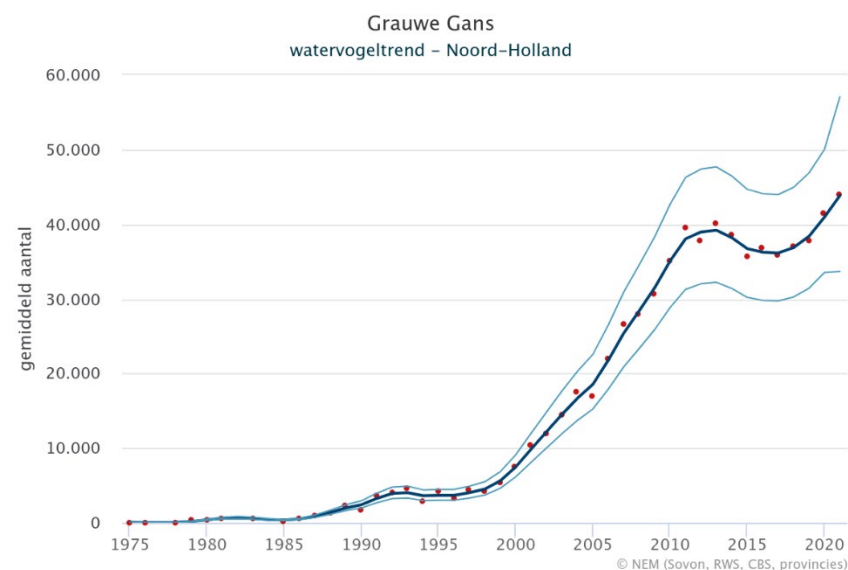
Zelfs bij makkelijk waar te nemen diersoorten zoals ganzen, staan we voor enorme technische problemen wanneer we de aantallen proberen vast te stellen van populaties in het wild. Een grote hoeveelheid beheersvraagstukken blijft hierdoor onbeantwoord. Het effectief beheren van een populatie kan bijvoorbeeld alleen als bekend is hoeveel nieuwe individuen er jaarlijks geboren worden: de geboortecijfer. Maar het exact vaststellen van de geboortecijfer kan alleen wanneer alle eieren worden geteld. Gezien het aantal ganzen in Noord-Holland en de ligging van de eieren – verstopt in de vegetatie of onder de moedergans – is dit een karwei dat meer tijd kost dan het uitbroeden van de betreffende eieren.

Als we willen weten hoeveel trek ganzen in de winter aanwezig zijn zullen we in de zomermaanden alle stand ganzen moeten vangen en ringen, om vervolgens in de winter alle ganzen zonder potring te tellen. Dieren zoals de damherten op de Kennemerduinen zijn door hun geïsoleerde populatie en omvang daarentegen relatief makkelijk te tellen, al zou je ook hier voor een exacte telling de dieren één voor één moeten merken om dubbeltellingen te voorkomen. Het tellen van sterk mobiele dieren zoals ganzen of verborgen soorten zoals reeën is gevoelig voor telfouten. Dieren kunnen dubbel worden geteld of juist helemaal niet. Ecologen zijn daarom bijna altijd gedwongen om een schatting te geven van een populatieomvang in plaats van een exact aantal.

Bij het monitoren van in het wild voorkomende populaties worden dus geen exacte aantallen geteld (Figuur 4). De jaarlijkse tellingen geven wel een minimale omvang weer van de populatie (Figuur 4 rode puntjes). Wat de werkelijke omvang is, is hieruit niet af te leiden. We weten immers niet of we slechts 10% van de dieren hebben waargenomen of 90%. Door vaste telprotocollen kunnen we het risico op te weinig waarnemingen (gemiste dieren) en dubbel tellingen (geen overvliegende dieren tellen) beperken. Doordat er jaarlijks met een vast telprotocol wordt geteld zijn er over tijd wel aantalsveranderingen (Figuur 4 donkerblauwe lijn) zichtbaar. Dit komt doordat we elk jaar op dezelfde manier tellen en de kans op een waarneming dus gelijk blijft.

Wanneer niet alle dieren worden geteld is de monitoring van aantalsveranderingen afhankelijk van trendanalyses. Deze trends hebben altijd een bepaalde mate van variatieruimte (tussen de lichtblauwe lijntjes) door de invloed van externe factoren op de kans van een waarneming. Voorbeelden van deze externe factoren zijn waarnemer-bias, veranderingen in het landschap, weersomstandigheden, recreatiedruk en migratie en emigratie. Hierdoor zal er altijd een mate van variatie zijn in de jaar op jaar

getelde aantallen. Als voorbeeld: een melkveehouder heeft 10 koeien en produceert zowel in 2019 als 2020 +/- 92.000 kilogram melk. Dat betekent niet dat hij elke maand precies 7.667 kilogram melk produceert. Binnen dat jaar kan het maand op maand variëren door externe factoren als kalveren, verschil tussen koeien, weersomstandigheden etc. Ook tussen jaren kan er variatie ontstaan. Zo zal een boer in januari van 2019 misschien 7.000 kilogram produceren en in januari 2020 8.000 kilogram. Deze variatie tussen jaren betekent niet direct dat het aantal koeien is veranderd. Kort gezegd dient een meerjarige trend geanalyseerd te worden voordat het duidelijk is of een populatie toeneemt of afneemt, omdat anders het risico bestaat dat de natuurlijke variatie wordt toegekend aan een veranderende populatieomvang.

Figuur 10: Populatietrend grauwe gans op basis van watervogelmonitoring Sovon.